

# OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaia dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinske Uprave« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani.

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

## Našim naročnikom!

»Indeks« (abecedno kazalo) po tvarini za vseh šest letnikov »Občinske Uprave« (od I.—VI.) se že nahaja v tisku in bo v teku kakih 14 dni dotiskan in razposlan.

Ni dvoma, da bo dobro služil vsem cerje-nim naročnikom — tudi takim, — ki morda nimajo vseh letnikov »Občinske Uprave«. Pri-pomnimo pa, da imamo v zalogi izvzemši prvi letnik — še vse druge in se lahko naknadno naroče.

»Indeks« bomo razposlali, kakor hitro bo dotiskan, posebej v s e m naročnikom.

Cena ne bo visoka in se določi kasneje.

## Priporočajte »Občinsko Upravo«.

## Zavest občin, svetilnik naših pravic.

(Dopis s Štajerskega.)

Vojaške oblasti so pred kratkim urejevale mobilizacijske zadeve. Vsak črni vojni podrejeni občinski funkcionar je dobil nemško spisano poverilnico (legitimacijo), da sme ostati ob razgla-šeni mobilizaciji še 25 dni v svojem civilnem raz-merju, 26 ti dan pa se mora tudi on podati pod orožje.

Tako poverilnico je sprejel tudi župan občine Kokarje, toda on jo je vrnil okraj. glavarstvu v Celje s poročilom, da je županstvo ne more na znanje vzeti niti zabeležiti, ker je v jezikovnem oziru nezakonita; naj se mu torej dpošlje pove-rilnica v slovenskem jeziku v smislu določb člena

XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. XII. l. 1867. drž. zak. št. 142.

Imenovani župan je sprejel na to od glavar-stva zahtevano poverilnico v slovenskem jeziku.

Na občino Kokarje so dohajale doslej poziv-nice na orožno vajo sicer na dvojezičnih tisko-vinah, a spisane samo nemški. Župan jih je dal vrniti s poročilom, da so vse v jezikovnem oziru nezakonite ker niso v smislu določb člena XIX. državnega osnovnega zakona z dne 21. XII. leta 1867. drž. zak. št. 142 pisane v slovenskem jeziku. V smislu določb tega člena ima vsak narod, torej tudi občina kot del naroda, pravico, svojo narod-nost in svoj jezik čuvati in gojiti. Občina Kokarje hoče slovenski jezik gojiti in čuvati ne samo v svojem področju doma, temveč tudi v deželnih in državnih uradih, zato ne more samonemških po-zivnic niti obravnavati niti izročiti pozvancem, temveč zahteva za vse svoje občane — neaktivne vojake — slovensko pisane pozivnice.

C. kr. okrajno glavarstvo se je temu tolma-čenju vsaj v toliko molče pridružilo, da ni več sililo z nemškimi pozivnicami, temveč jih je od-stopilo c. kr. politični ekspozituri v Mozirju, ki jih je pozvanim sama izročala.

S tem svojim zavednim nastopom občina Kokarje sicer še ni dosegla slovenskih pozivnic, dosegla pa je uresničenje nazora, da morajo dr-žavni uradi občini dpošiljati vse v njenem jeziku in se je povrh tega odkrižala jednega dela; kajti če se ji ne bodo dpošiljale slovenske pozivnice, bodo morale nemške izročati ali po politični ekspo-zituri ali po orožnikih. Ob naslednjih orožnih vajah koncem meseca rožnika so jih izročali po c. kr. politični ekspozituri.

Občina Kokarje ne zapisuje že 2 leti v svojo kazensko knjigo nobenih sodno-kazenskih obsodb. Ker občina ni hotela zapisovati nemških »Strafkart«, ji državno pravdnništvo noče dopošiljati slovenskih, tako se je zopet razbremenila z jednim precej zamudnim delom, zlasti ker vsled tega ne vodi več kazenskega zapisnika.

C. kr. okrajno sodišče v Šoštanju je v neki kazenski zadevi doposlalo občini Kokarje sicer dvojezično tiskano »Povpraševalno polo«, toda na vzglavju spisano samo nemški. Občina je spis vrnila sodišču sklicujo se na določbe čl. XIX. drž. osnov. zakona z dne 21. XII. 1867. l., toda zaman. Odtam je znova priromalo pismo z nemškim naslovom na kuvertu. Župan pisma niti odprl ni, temveč je vrnil z dopisom, da ga ne more odpreti, ker se že z nemškim naslovom na kuvertu krši ravnopravnost slovenskega jezika, in se torej naprej ve, da tiči v kuvertu z nemškim naslovom nemški dopis, ki je nezakonit in vsebuje v sebi nagajivo in razžaljivo preziranje slovenskega jezika od strani državnega urada na tleh slovenske govornice. Ker ima občina v smislu določb zgoraj omenjenega zakona pravico slovenski jezik čuvati in gojiti v vseh državnih in deželnih uradih v področju slovenske govornice, torej tudi pri sodišču v Šoštanju, se pismo neoprtu in neobravnvano vrne z zahtevo, naj se dopošlje dopis in ves naslov na kuvertu v slovenskem jeziku. Toda glejte pravico ljube pri sodišču v Šoštanju! Rajše nego bi ustregli pravici slovenskega jezika, so po dolgem času doposlali »Povpraševalno polo« c. kr. politični ekspozituri v Mozirju, naj bi ona župana prisilila, jo izpolniti.

Radí bolezní županove se je »Povpraševalna pola« izročila I. občinskemu svetovalcu Krefelju Francu, ki jo je vrnil nerešeno z enakim tolmačenjem kakor župan; dostavil je še, da se ta pola ne more smatrati za uradni spis, ker manjka na nji podpis dotičnega uradnika, in da c. kr. politična ekspozitura v Mozirju ni dolžna za sodišče v Šoštanju, ki se nahaja v področju slovenske govornice, oskrbovati prevode iz nemščine na slovenščino, temveč sodišče v Šoštanju je samo dolžno občini Kokarje doposlati na vzglavju slovensko spisano »Povpraševalno polo«. Dostavil je še, da ga za to ni treba klicati na uradni dan; kajti ostati hoče neomajano pri svoji izjavi ter tudi v ta namen ne pride, ker je škoda za veliko zamudo časa pri gospodarstvu.

Toda pri ekspozituri v Mozirju so postali tudi nekam bolj nemški in ne spoznajo, da ne gre nezakonitega ravnanja Šoštanjskega sodišča podpirati, zato so zažugali I. občinskemu svetovalcu 40 K globe. Ker je ta proti temu vložil ugovor na namestnijo, je ekspozitura zažugano globo naložila ter mu zažugala novo v znesku 100 K, ako ne bo izpolnil »Povpraševalne pole«. Prvi občin-

ski svetovalec Krefelj Franjo je na to vložil proti nezakonnosti imenovane ekspoziture pritožbo na notranje ministerstvo, kamor je tudi na vzglavju nemško spisano »Povpraševalno polo« predložil, a proti sodišču v Šoštanju tožbo na pravosodno ministerstvo. Da se globa ne bo izvršila, zato jamčita nam in vsem oblastim zakon in pravica, četudi bi ju bilo treba iskati pri upravnem oziroma državnem sodišču. O konečnem izidu se boče svojčas poročalo.

O c. kr. okrajnem sodišču v Šoštanju je znano, da uradujejo tam uradniki nemškega mišljenja, zato bi radi izsilili od občine Kokarje nemško uradovanje in reševanje svojih samonemških dopisov, a ne bo šlo! Sodišče v Šoštanju se nahaja v področju slovenske govornice, zato je ono dolžno slovenskim občinam slovensko dopisovati ter ni nobena občina dolžna reševati njegovih nemških dopisov.

Slovenske občine! Ve imate po državnem osnovnem zakonu pravico, svoj slovenski jezik čuvati in gojiti ne samo doma, temveč tudi v vseh državnih in deželnih uradih zlasti v onih, ki se nahajajo v področju slovenske govornice, pa tudi v vseh onih v področju nemške govornice, ki raztegajo svoje delovanje na slovensko ozemlje. Blagovolite se te svoje pravice ne samo zavedati, temveč jo tudi dejanski in dosledno izvrševati. Bodite slovenskemu narodu luč in svetilnik njegovih osnovnih pravic!

## Dvoje županskih shodov,

Škofja Loka in Kranj.

(Dalje in konec).

O o b č i n s k i h t a k s a h govori zopet dr. P e g a n in izvaja sledeče:

Splošno načelo je, da izvršuj občina vse brezplačno. Le za nekaj opravil pa določa postava pristojbine. To je pravilno in tudi naše stališče: ker so dotična opravila v korist posameznikom.

Danes ima denar drugo vrednost, kot včasih; zato je deželni odbor sklenil višje takse.

Glede posameznih taks je pripomniti n. pr. to-le: Če je gostilna odprta čez policijsko uro, se taksa ne sme pobirati o d u r e, ampak za vsak večer. Za grobove umrlih ubožcev se ne sme pobirati pristojbin.

Kar se tiče pobiranja taks in vknjiževanja prejetih zneskov velja, da se vpišejo najprej v taksni dnevnik in še-le iz tega prenesejo v blagajniški dnevnik. — Ni pravilno, da gredo sedaj takse v žep onega, ki opravlja dotične posle. Stekati se morajo le v občinsko blagajno. Novi zakon bo v tem oziru drugačen in bo dovoljeval posameznikom obdržati nekatere takse za izvrševanje zadevnih opravil.

Glede pobiranja pristojbin za posebna opravila, n. pr. pri stavbnih ogledih bodi pripomenjeno, da ni dovoljeno pobirati od strank pristojbine za razne člane komisije. Če so z opravi- lom v zvezi kaki troški, jih mora plačati občina.

Glede licenc veljaj, da župana v nobenem slučaju ni mogoče prisiliti, in mu ni treba dati licence za ples, ako tega noče, in tudi vzroka za to mu ni treba povedati. — Gotovo je, da ima 99% plesov zadnji del igre v sodni dvorani in za mrežami. — Ples povzroči vročino, — vročina žeje, — žeja pitje, — pitje vročo kri, — vroča kri pa potisne nož v roko. To pripoveduje z ozirom na moralo in dobrobit ljudstva. Iz lastne skušnje ve, da je bilo v Celju l. 1906 na en dan sedem razprav zaradi težke telesne poškodbe in 16 fantov je dobilo nad 10 let ječe, — vse kot posledica plesov na en sam dan — Sv. Štefana.

Na vprašanje: Če se vrši ples na kakem podu, ali ga sme župan prepovedati?

Odgovor: Ako je tak ples javen, ga sme župan samoobsebi umevno prepovedati in vdeležence tudi iztirati. Če ne ubogajo in župan ne more rabiti sile, naj se zapišejo vsi navzoči in uvede proti njim kazensko postopanje po določbah dekreta dvorne pisarne iz l. 1827., ki je v prevodu priobčen v 4. številki letošnje »Občinske Uprave«.

To in pa določbe nove taksne postave glede plesnih licenc bodo lepi dohodki za občinske blagajne in kakor vidite, res skrbita deželni odbor in zbor za občine.

Dr. Rutar predava za tem »O lastnem in prenešenem delokrogu«.

Predvsem omenja, da se proračuni dostikrat sestavljajo prepovršno. Gledati je, da se tudi sklepni letni računi kolikor mogoče vjemajo s proračuni. Tudi naj se ti sklepajo in vlagajo prav o č a s n o, zlasti takrat, če je potreba višjega odobrenja.

V samostojen delokrog občine spada krajevna policija. Za osebno varnost in varnost lastnine mora skrbeti občina.

Županstvo naj po možnosti gre na roko sodnim oblastvom, če zasledujejo kake zločince.

Če je n. pr. hiša nevarna za prebivanje, mora županstvo prebivanje v njej prepovedati. Stvar županstva je, skrbeti za to, da se ljudje na cestah ne poškodujejo; ako se to po krivdi občine zgodi, se jo lahko prisili, da mora plačati odškodnino.

Župan z dvema svetovalcema ima pravico kaznovati po § 58. občinskega reda manjše prestopke, n. pr. cestno policijskega reda, storjene v občinskem ozemlju. Izvrševati ima določbe poselskega reda; (obrtni delavci spadajo pod obrtno zakonodajo.)

Enako kakor prejšni dan v Škofji Loki ome- nja predavatelj še nadaljne dolžnosti županove: Izvrševati mora npravstveno policijo, da se ne bo dajalo v občini pohujšanje.

Važno je zdravstvo. — Ko se odpravijo okrajne blagajne, — bo dolžnost občin skrbeti za babice. — Paziti mora na mrtvoglednike, skrbeti za bebce. Dolžnost župana odnosno občine je paziti na zapravljalivost in skrbeti za ubožno oskrbo.

Glede šolstva ima občina pred vsem sklepati o ustanovitvi novih šol.

Glede ženitovanjskih zglasnic povdarja govornik tudi tu, da so le potrdila o naznanjeni ženitvi, ne pa dovoljenja. Izdati jo je vsakomur, kdor je prosil zanjo in pobrati je le takso. Končno omenja še prostovoljne javne dražbe in pobiranje ubožnih odstotkov.

Sploh pa spada v samostojen delokrog vsaka zadeva, ki je v prid občine.

Na to se je stavilo nekaj vprašanj.

1. Vprašanje: Ali se sme dati ženitovanjsko dovoljenje tudi pijancu?

Odgovor: Zglasnica — ne dovoljenje — se mora dati tudi pijancu. Zakon (obč. državljan- ski zak.) ne prepoveduje, de bi se pijanec ne smel ženiti.

2. Vprašanje: Za sestavo proračunov je davkarija naznanila dvakrat predpis direktnih davkov, in sicer drugič za nekaj tisoč kron nižji znesek. — Ali se more tudi od odpisanih davkov pobirati doklada?

Odgovor: Zahtevati, da bi se od odpisa- nih davkov pobirale doklade, ni mogoče.

3. Vprašanje: Ali se mora v tem slu- čaju, ako treba zvišati doklade, vnovič sklepati o proračunu in razglasiti, ako se mora spremeniti odstotke doklad? Na pr. če rabi občina 4000 K; prvotni predpis je bil 10.000 K, a se je davek znižal na 5000 K.

Odgovor: V tem slučaju je treba vnovič sklepati o proračunu in pokritju, sploh uvesti po- polnoma novo postopanje. Davek pa se tudi vsem različno znižuje.

4. Vprašanje: Od katere vsote naj se pobira ubožni odstotek, če se daje kak predmet v najem dražbenim potom?

Odgovor: Ubožni odstotek se pobira od vrednosti najemnine, (torej od izkupila). — Na vsak način pa se mora zahtevati ubožni odstotek, če se daje kaka stvar v najem potom javne dražbe.

5. Vprašanje: Ako se vrši prostovoljna javna dražba pri sodnji v Kranju, a se ubožni odstotek ne plača, — ali ga je mogoče zahtevati?

Odgovor: Pobirati oziroma plačati se mora. Ako ni še poteklo 30 let, pobrigajte se za to in dobili ga bode.

Dr. Pegan navaja, da so se nekteri, ki bi bili morali plačati ubožni odstotek, že pritožili na upravno sodišče proti razsodbi deželnega odbora, a so morali pritožniki plačati celo globe in deželnemu odboru povrniti troške.

6. Vprašanje: Kako postopati pri izdaji živinskih potnih listov glede mož, ki jih izdajajo?

Odgovor: Te določi občina, le naznaniti jih je treba okr. glavarstvu.

Na to se oglasi k besedi župnik Brešar z željo, da bi deželni odbor preskrbel ročno knjigo, v kateri bi bili zbrani tudi razni zakoni.

Pridruži se mu dekan Koblar in dostavi še, naj bi se izdala taka knjiga, kot je Globočnik-Levstikov »Nauk slovenskim županom«. Župnik Mikš meni, da bi se dodalo tudi nekoliko razlage. —

Dr. Pegan pripomni, da glede izdaje uradnega navodila za občinsko gospodarstvo že obstoji sklep deželnega odbora.

Župnik Mikš dostavi k temu željo, naj bi se izdala knjiga obenem s poukom za poslovanje.

Sklene se soglasno: Deželni odbor se naprosi, da po možnosti izda knjigo za pouk o poslovanju županstev.

\* \* \*

Na to se zborovanje prekine.

Pri popoldanskem nadaljevanju županskega shoda je govoril prvi dr. Pegan o pobiranju občinskih davščin.

Ker so sedaj novi občinski odbori, in so tudi popred ponekod napak razumevali, kakšne davščine se smejo pobirati, je treba predvsem to vedeti in razločevati. — Če stori občinski odbor sklep: Ti boš plačal za vsak voz, ki ga bodeš tod peljal — to ni dopustno, ker postava natančno določa, ktere davščine se smejo pobirati. (Beri §§ 73—80 in 81 občinskega reda). — Zato je treba, da se pojmo dokladih razbistri. Malo je občin ki pobirajo doklado k državni užitnini. Več kot se te pobira, manj je doklad od direktnih davkov na zemljišča. Poleg užitninske doklade (— t. j. od mesa, vina, vinskega in sadnega mošta —), naj bi se pobirala povsod tudi samostojna naklada na pivo in žganje. Kot navodilo glede uvedbe te vrste davščin navaja zgled z Notranjskega. V neki občini ondi bi bili radi uvedli naklado na pivo in žganje, a občinski odbor je dotični predlog dvakrat odklonil. V takem slučaju je le treba, da se kdorkoli proti sklepu občinskega odbora pritoži na deželni odbor, ki ima od deželnega zbora nalog, da uvede to naklado. Seveda, kjer so prav nizke doklade na direktne davke, tam to ne bode šlo.

Glede pobiranja doklad na užitnino in naklad na pivo in žganje je treba posebej paziti, da

se pravočasno sklenejo. Doklade na direktne davke se lahko za nazaj pobero, one za vžitnino pa ne, če se prepozno sklenejo. Vsak dan po novem letu je za vžitnino izgubljen; zato se je tudi določila 10 letna doba za pobiranje naklad na pivo in žganje, za kolikor časa se lahko naprej sklene in dovoli. —

Govornik preide nato k tlaki. Dobro bi bilo, če bi še marsikje tlaka veljala. Delo se opravi ob času, ko to ni težko. Izbrati je treba pravi čas. Priporoča torej, naj se občine za popravo poti še vedno poslužujejo tlake. — Postopanje je enako, kakor pri občinskih dokladah. Skleniti mora tlako — kot doklado občinski odbor. Precej je treba določiti tudi odkupnino od tlake, (t. j. za onega, ki bi ne prišel na delo, koliko mora plačati. Op. por.) V nekterih slučajih — v sili: N. pr. v slučaju povodnji, požara i. dr. sme župan t a k o j i n v s a k e g a pritegniti k tlaki; (§ 80, tretji odstavek, obč. reda, in določbe požarno-policijskega reda).

Vsake druge vrste davščin pa so mogoče le na podlagi sklepa deželnega zbora in Najvišjega potrjenja, — n. pr. takozvano »merčinstvo« v Vipavskih občinah. — Podobne potrebščine urejevati nimajo pravice gospodarski odbori, ako se gre za pobiranje davščin za posamezne kraje po § 72 in 82 obč. reda. Tako tudi ne oskrbovanje vaških poti.

Na-to se preide zopet na prost razgovor ter stavi

1. Vprašanje:

Kako je tolmačiti davščine za posamezne dele občine glede onih bremen za dela, ki so samo njim v korist?

Odgovor: Vzeti je treba primer. Najnižje vrste javna pota so občinska. Razven teh pa je še cela vrsta drugih, ki ne spadajo med javna. Ta so med drugimi takozvana vaška pota, ki jih nekteri nočejo popravljati. Za taka pota, ali pa za vodnjake v posameznih vaseh, ki služijo izključno le njim, se sklene, da tudi le samo te vasi prispevajo za-nje. Davščine se pobirajo torej le od dotičnih vaščanov, sklene jih pa občinski odbor.

2. Vprašanje: Na čegave troške naj se popravljajo vaška — in na čegave gozdna pota?

Odgovor: Troški za vaška pota zadevajo dotično vas, za gozdna pa lastnike dotičnih parcel.

3. Vprašanje: Če iz raznih občin in vasi vozijo po eni poti, kakšne vrste je dotična pot?

Odgovor: V tem slučaju je pot že občinska — javna pot.

4. Vprašanje: Kaj se zgodi, če kdo noče popraviti odkazanega dela poti?

Odgovor: Potem ima župan dolžnosti storiti to na njegove stroške.

5. Vprašanje: Kdo mora odstraniti odpadke pri gradnji vodovoda?

Odgovor: To je dolžnost podjetnika. Deželni odbor n. pr. zahteva pri vseh svojih zgradbah že pri komisiji, da spravi podjetnik vse v prejšnji stan. — Če je to v pogodbi, ima župan pravico pokazati svojo moč: Ukazati podjetniku da takoj odstrani material, ali pa to storiti na njegove stroške,

6. Vprašanje: Zgodi se, da imajo kajzarji svoje poti do cest. Gospodarji pa jim ne puste voziti čez svoj svet. Kaj naj store, da dobe izhod (za vožnjo)?

Odgovor: V takih slučajih, če je cesta potrebna, naj sklene občinski odbor, da se napravi nova. Potem se je treba obrniti na okrajno glavarstvo za razlastitev dotičnega zemljišča (prisilni odkup).

7. Vprašanje: Glede delitve lovske zakupnine — (enako kot v Škofji Loki):

Pojasnilo (enako) — s pristavkom, da je treba, če se zahteva delitev, izmeriti površino radi odmere zneska.

8. Vprašanje: Ali sme vrane vsakdo pokončevati?

Odgovor: Vsakdo, ampak vprašati mora ali prositi za dovoljenje lovskega zakupnika dotičnega kraja. Mogoč bi bil dogovor z njim.

9. Vprašanje: Ali sme lovec ustreliti mačko ali psa?

Odgovor: Lovski zakon to dopušča. Če se mačka — zlasti pa pes — preveč oddalji od hiše, se ga (jo) sme ustreliti.

10. Vprašanje: Kakšno naj bo postopanje, če se nastavlja strup?

Odgovor: Za ta slučaj so posebne določbe. Biti mora vselej oklicano in javno naznanjeno; označiti se mora tudi kraj.

11. Vprašanje: Če kdo obljubi, da ne bo pokončeval živali, a tega ne drži, — kaj je mogoče v tem slučaju?

Odgovor: To je ravno tako, kakor bi kdo obljubil doto brez notarskega pisma, pa je ne izplača. Nič se mu ne more.

Pri nadaljni točki: »O obč. računih in zapisnikih« — govori dež. nadof. Fr. Kristan predvsem o nekterih okrožnicah dež. odbora glede upravljanja občinskega premoženja, zlasti glede denarnega poslovanja. Omenja važnost, da se redno pregledujejo občinski računi, da pa morajo biti pregledovalci občinskih računov tudi sposobni opravljati ta posel, da se ne bo pripetilo, kakor nekje v litijskem okraju, kjer sta bila izvoljena pregledovalcema računov dva občinska odbornika, ki niti ne znata — pisati.

Vpisi v blagajniški dnevnik naj bodo točni in vsak dohodek ali izdatek se mora vpisati sproti. Za vse računске postavke — zlasti za

izdatke — mora imeti župan priloge. To se vam na poučnih shodih posebej povdarja. Doslej se je pri občinskih revizijah zatisnilo eno oko; odslej ko ste slišali pcuk, se vam bo vsak izdatek, ki ne bo utemeljen in podprt s potrebno prilogo, — brez pogojno črtal! — Zaključiti se morata oba računa — občinskega in ubožnega zaklada z dnem 31. decembra, ne pa šele ob sklepu računov. Najmanj pa se smejo sestavljati računi za celo leto nazaj še-le ob sklepu. — Govornik je opozarjal na važnost inventarja, raznih zapisnikov, kako se morajo ti pravilno voditi, kakšna naj bodo poročila, i. t. d.

K predavanju občinskega revizorja nadoficijala Fr. Kristana pripomni dr. Pegan: Deželni odbor ne izdaja okrožnice za kratek čas; za to prosi, ravnajte se po njih! Vsak zapisnik, itd. ima svojo posebno važnost. Opozarja iznova na veliko važnost inventarja in se sklicuje zopet na ono Gorenjsko občino, ki je zgubila velik gozd, kterega so si prilastili oni, ki so ga uživali, a le vsled tega, ker se ni pravilno vodil inventar.

Kako važna je okrožnica glede pregledovanja občinske blagajne priča slučaj, da je moral ravno neki župan iz Kranjskega okraja plačati lepe stotake — nad 2000 K — iz svojega žepa, ko se je pri reviziji dognalo nesoglasje. — Z odredbami hočemo varovati tako občine kot župane.

Na izraženo željo, da bi se razpravljalo tudi o delitvi občin, pripomni dr. Pegan, da je delitev umestna v gotovih slučajih, kjer se meje ne krijejo s farnim in šolskim okolišem. To vodi večkrat do nesporazumljenj. Najboljše je, če imajo skupne meje, ker imajo skupne interese. Redkokdaj pa je ona občina, ki hoče biti samostojna, toliko močna, da se sama vzdržuje.

Za delitev sta možna dva načina:

- I. da se iz ene občine napravita dve, ali pa
- II. da se spremene meje.

V zadnjem slučaju stori to lahko deželni odbor sporazumno z deželno vlado, za razdelitev občine in ustanovitev nove pa je treba sklepa deželnega zbora in Najvišje sankeije.

Deželni odbor se bo oziral na želje vseh, ne pa na želje posameznikov.

Na nadaljno izraženo željo, naj se razpravlja tudi o stavbnem redu, govori k temu predmetu dr. Pegan.

V prvi vrsti povdarja, da mora biti izdelan načrt od novih hiš in od prezidav. Pravilno je tudi, če se zahteva n. pr. za zgradbo svinjakov, (skednjevi, itd.) Sploh je pa smatrati kot stavbe tudi plotove, i. dr.

Paziti je na razloček med pritožbo proti stavbnemu dovoljenju, ki gre na občinski odbor, in med ugovori iz zasebno-pravnega razmerja, ki spadajo pred sodišče.

Stavbno dovoljenje se mora izdati vedno pismeno.

Ugovore zasebno-pravnega značaja mora župan nakazati na sodišče, o pritožbah javno-pravnega značaja pa sklepa v prvi vrsti občinski, v drugi inštanci pa deželni odbor.

Iz javno-pravnih ozirov torej ne more odločevati sodišče, iz zasebno-pravnih pa ne občinski odbor. Če se gre n. pr. za svetlobo, to občinskega odbora nič ne briga. Le iz zdravstvenih ozirov, če v tem pogledu zdravnik kaj zahteva, dobi stvar javno pravni značaj, ker mora občina skrbeti za zdravstvo.

Dolžnost županova je dalje pregledovati, če se stavba vrši tako, kot je dovoljena, zlasti glede materiala. Župan lahko stavbno dovoljenje odreče, če hoče kdo graditi preblizu občinske (okrajne, deželne) ceste. Ni treba, da bi bil pri stavbni komisiji navzoč zastopnik dežele; tu mora že župan sam skrbeti za oddaljenost stavbe. Zato je treba posebno paznost obračati predpisom glede stavb ob cestah.

Nadaljnja izvajanja so bila enaka onim v Škofji Loki, zato jih tu ne bomo še enkrat ponavljali.

Na vprašanje glede oddaljenosti ograje, pojasni predavatelj, da mora biti ograja, ker spada k stavbi, ravno toliko oddaljena od ceste, kot sicer stavba. Ta pa zato, da se ceste ne zožujejo.

Na to se stavijo še nekatera vprašanja.

1. Vprašanje (glede prelazov čez ograje): Ali se sme dovoliti, da se hodi čez ograje?

Pojasnilo: Na taka vprašanja je težko v splošnem odgovarjati, ker spadajo pred sodišče. (Lahko se gre za kako pridobitev služnostne pravice — servitute —, ali pa motenje posesti. — Op. por.)

2. Vprašanje — se tiče oranja ob državnih cestah:

Odgovor: Cestno-policijski red za državne ceste določa, da se mora orati v razdalji 4 m ob državnih cestah vsopredno ž njimi.

Glede oranja ob cestah je sploh treba paziti, ker se je zgodil slučaj, da si je nekdo vsako leto nekoliko ceste prioral.

3. Vprašanje:

Kaj je storiti, če je meja zasajena tik ceste?

Odgovor: Lastnik (posestnik) jo mora odstraniti; če noče sam, se pa zgodi to na njegove troške. — Na vsak način se mora odstraniti, če ovira promet.

4. Vprašanje:

Plot ob poti je oddaljen od te 2 m; za plotom pa je svet. Ali mora biti stavba oddaljena še 2 m od plotu?

Odgovor: Ne, ampak le 2 m od zunanjega cestnega roba.

5. Vprašanje: Kdo je kompetent izdati stavbno dovoljenje za takozvane »Ljudske —

ali pa društvene — domove« po deželi? V nekem okraju si prisvaja to pravico okrajno glavarstvo.

Odgovor: Tak dom je privatna (zasebna) stavba, torej je kompetentna le občina (županstvo, občinski —, deželni odbor).

Na okrajno glavarstvo pa se je treba obrniti le glede vsake stavbe, kjer bi se izvrševala obrt z ognjem.

6. Vprašanje: Ali se mora za stavbno dovoljenje vselej vložiti pismena prošnja, — in kolkovana?

Odgovor: Prošnja naj bo na vsak način pismena ali podana na zapisnik. Seveda bi morala biti tudi kolkovana. Vendar pa veljavnost stavbnega dovoljenja ni odvisna od kolka. V tem oziru pride v poštev le finančno oblastvo.

(Opozarjamo, da spada stavbno dovoljenje v lasten delokrog občine, in da spisi te vrste ne morejo biti podvrženi kolkovni reviziji. — Op. por.)

7. Vprašanje: Kakšna naj bo razdalja med stavbami? Ali se smejo skupaj držati, ali naj bo med njimi vsaj 6 m razdalje?

Odgovor: V našem stavbnem redu to ni natančno določeno, kakor ima določila za to stavbni red za Štajersko. Iz varnosti zaradi požara pa lahko župan način ene ali druge stavbe prepove oziroma stavbe ne dovoli.

8. Vprašanje: Kdo je merodajen za varnostne naprave ob vodi, n. pr. da se napravi ob vodi ograja?

Odgovor: To ukazati je dolžnost županova, ker se gre za javno varnost: za varstvo ljudi. Okrajno glavarstvo ima ukazovati le glede struge, nad strugo ničesar. Le glede okolnosti, ki imajo vpliv na tek vode, ima besedo okrajno glavarstvo. O tem pa, kje in kako bi se morale postavljati »rante« ob vodi, nima okrajno glavarstvo ničesar govoriti.

9. Vprašanje: Nekdo se je pritožil proti stavbi na županstvo iz zasebno-pravnih ozirov. Kaj je storiti s pritožbo?

Odgovor: Pritožba se mora na vsak način rešiti. Župan naj napoti pritožitelja v smislu prejšnjih pojasnil na sodišče. Kolkovati pa mora pritožbo s kolkom 2 K.

\* \* \*

S tem je bil dnevni red županskega shoda v Kranju končan.

Ob zaključku pripomni dr. Pegan, da shod ni bil popoln, kakor ne more biti popoln kot začetek. Ni namen teh shodov, da se župani o vsem pouče, (— kar je itak nemogoče), — ampak da župani zvedo, kakšne obsežne pravice da imajo.

Izvrševati imate dolžnosti, ki Vam jih nalaga občinski red, pa tudi v obilni meri rabiti svoje ravno tam začrtane pravice.

Vaša dolžnost je — in Vi imate odpraviti javno pohujšanje v občini. — Govornik želi, da

bi vsak župan, ko neha poslovati, lahko rekel: Držal sem svoje obljube in skrbel, da se izkaže postavi pokornost. — Potem bo ob koncu dobe lahko odložil breme.

Dekan Koblar izreče v imenu navzočih zahvalo za prireditev deželnemu odboru, in govornikom na shodu, zlasti deželnemu odborniku dr. Peganu. Na to je bil zaključen shod, ki je trajal skoro 7 ur na vsestransko zadovoljnost udeležencev.

## Vprašanja in odgovori.

### 82. Županstvo v Leskovcu:

#### Vprašanje:

Pri nas je 18 letni mladenič, kateremu je volil stari oče v oporoki 200 K. Volilo je vknjižila sodnija na posestvo njegove matere. Mati pa je posestvo prodala in morala omenjeno volilo vložiti pri sodniji.

Mladenič namerava iti sedaj v Ameriko in bi rad porabil ta denar za pot. Sodnija mu pa tega sedaj gotovo ne bo dovolila. — Ali bi mogel dobiti denar na ta način, da bi sedaj založila mati, po izpolnitvi 24. leta pa bi dvignila ta denar mati? — To pa zato, če bi postal fant v Ameriki zapravljiv, da bi ne mogel zapraviti tudi tega denarja,

#### Odgovor:

Po našem mnenju ni ovire ne v enem ne v drugem slučaju, kako dobiti denar. Menimo, da bi se sodnija kot nadvarstveno oblastvo s privoljenjem varuha (jeroba) sploh ne protivila izplačati denar. Naj poskusi sporazumno z varuhom najpopred to doseči. — V drugem slučaju bi bilo treba več formalnosti. Mati mu seveda lahko da denar, a sin ji da z varuhom vred izjavo, da se ji potem lahko izplača od sodnije, ko postane sin polnoleten.

Če bi bil pa takrat še v Ameriki, bi bilo treba narediti odstopno pismo (cesijo) in poslati materi tako listino, ki bi pa morala biti poverjena.

K sklepu še to-le: V Ameriki so sedaj slabi časi in mi izvršujemo le svojo dolžnost, če odločno odsvetujemo sedaj hoditi preko »velike luže«. — Tudi domača zemlja je v stanu preživljati naše ljudstvo!

### 83. Županstvo Žužemberk:

#### Vprašanje:

Prosimo pojasnila v sledečem: Nekdo tukajšnje občine je od leta 1901 do danes vedno v Trstu oženjen. Med tem časom pa je bil 3 leta v blaznici v Ljubljani.

Ali je to vzrok, da se sedaj ne sprejme v občinsko zvezo mesta Trst, ker je s tem pretrgal desetletno bivanje v Trstu?

#### Odgovor:

Ni dvoma, da se je s tem, da je dotičnik odšel v blaznico, doba njegovega bivanja v Trstu pretrgala. Razmotrivati bo torej le o vprašanju, je-li odšel dotičnik iz občine prostovoljno ali neprostovoljno. V prvem slučaju bi se pričel tek desetletnega bivanja še le v onem trenutku, ko se vrne dotična oseba v kraj, kjer mora bivati od takrat nepretrgoma novih deset let. — Vendar pa je naše mnenje, da se mora smatrati odsotnost vsled bivanja v blaznici kot neprostovoljna, ker umobolni gotovo ne more razpolagati s svojo prosto voljo.

Naše mnenje je torej, da je med trajanjem njegove triletné odsotnosti iz Trsta tek desetletnega bivanja počival, to se pravi, v nepretrgano bivanje se mu všteje prvih sedem let, prebivati pa mora od takrat, ko se je

ozdravljen vrnil v Trst, nepretrgoma še nadaljna tri leta, da bo priposestvoval domovinsko pravico v Trstu.

To naše naziranje je vtemeljeno v določbah predzadnjega odstavka § 2. domovinskega zakona (novele) z dne 5. decembra 1896 drž. zak. št. 222.

### 84. Jože G. pos. v Gr.

#### Vprašanje:

Prosim za pojasnilo: Ali se mora res dati dimnik ometati dimnikarju, ali ga smem sam ometati? — Pri nas je več posestnikov, ki to sami sebi naredimo.

#### Odgovor:

Najbolje je, da izvršuje ometanje dimnikov le za to vsposobljena oseba, to je dimnikar. Saj je njegova obrt celo koncesijonirana.

Opozarjamo Vas na določila § 8. požarno-polijskega reda (postave z dne 15. septembra 1881 dež. zak. št. 14), ki izrečno zahteva, da mora občina z dimnikarjem skleniti pogodbo in določiti obenem tarife.

No, da pa so lahko dopuščene izjeme, se tudi razume. Če pogledamo po deželi ustroj »dimnikov«, — (ponekod jih še sploh nimajo), — potem moramo pač priznati, da ni nobene ovire, da bi posamezni gospodarji — zlasti v oddaljenejših krajih — ne mogli ometati sami svojih dimnikov, ali zidanih obokov po vežah.

Le pri vsakoletnem ogledovanju dimnikov (požarni ogledi) naj bi bil dimnikar vedno navzoč.

### 85. Županstvo God.

#### Vprašanje:

Kje naj prestanejo stranke zaporne kazni, ako so bile kaznovane pri županstvu, pa glob ne morejo plačati, — ako občina nima lastnega zavora?

#### Odgovor:

Dobro bi bilo, da bi imele občine najete ali pa vsaj določene lokale kot občinske zapore. Ponekod jih že imajo. Če jih ni, potem si more občina pomagati le na ta način, da odsedi dotični, ki ne more plačati globe, zaporno kazen pri pristojnem okrajnem sodišču. — V ta namen se lahko obrne županstvo naravnost na dotično sodišče, ali pa prosi za posredovanje pristojno okrajno glavarstvo. Slednje je še boljše, ker okrajno glavarstvo kaznovanega lahko pritira k izpolnitvi zaporne kazni z orožniško pomočjo, dočim sodišče samo tega ne more.

### 86. Županstvo God.

#### Vprašanje:

Vsa pisma, ki so prihajala na tukajšno pošto, je dosedaj raznašal po občini pismonoša v okolišu najdalj 3 km od pošte. Sedanji poštar pa tega ne pusti, in raznaša pismonoša pisma le po krajevem delu občine G., ki sega najdalj 500 m od pošte. Vsi prebivalci iz ostalih delov občine pa morajo sami hoditi po pisma na pošto. Ali je poštar upravičen pridrževati ta pisma, in ali jih res ne sme raznašati pismonoša — ako hoče tudi brezplačno?

#### Odgovor:

Če je poštni sel nastavljen od poštnega ravnateljstva, potem mora raznašati pisma po vsem okolišu, kolikor ga spada pod dotični poštni urad. — V drugem slučaju pa — če ima ondotni poštar le pavšal za vzdrževanje lastnega poštne sela, poštar (poštarica) ni zavezan dostavljati poštnih pošiljatev strankam izven dotičnega kraja, v katerem se nahaja poštni urad. — Stranke morajo tu same skrbeti, da dobivajo pošto na ta način, da dobe zanesljivo osebo, ki hodi po poštne pošiljatve na poštni urad in jih dostavlja strankam.

Če je poštni promet v Vaši občini obširen, Vam svetujemo, da se obrnete s prošnjo na poštno ravnateljstvo, da nastavi poštne sela, (— če namreč ni, kot smo že rekli, nastavljen od ravnateljstva). Če pa hoče poštarjev sel v prostih urah dostavljati pošiljatve, mu tega nikdo ne more braniti.

O poštnih selih in poštnih pošiljkih nam je od strani strokovnjaka obljubljen obširnejša razprava, ki jo priobčimo takoj, ko jo prejmemo.

87. Županstvo St. Crucis.

Vprašanje:

V tukajšnji občini je bila z dnem 1. februarja ustanovljena orožniška postaja s sedežem v Št. Juriju. Oddaljena je od postaje Radeče 13 km oziroma 8 km od meje sosedne občine Radeče. Dne 9. rožnika je obiskal orožniški poveljnik tukajšnje orožnice ter si najel v Radečah voz. Voznik je računil za vožnjo 22 kron. Od tega mu je izplačala občina Radeče 7 K, ostanek 15 K pa zahteva od tukajšnje občine rekoč, da mora ta občina plačati pripravo. — Prosimo pojasnila:

Je-li res dolžna tukajšnja občina povrniti občini Radeče neobičajno, previsoko zaračunjeno vozino, oziroma koliko? (navadno se računja za to pot od dvovprežnega voza le 10 K.

Odgovor:

Kolikor je nam znano ima občina doplačati v vsakem slučaju (torej tudi glede orožnikov) le tisti del zneska, kolikor ga ne plača erar ali dotična vojaška oseba, ki rabi pripravo (voz). — Kolikor znaša kilometrina po vojaški tarifi, mora torej plačati stranka sama, kar pa znaša račun z ozirom na krajevne cene več, doplača občina, nikdar pa ne celega računa za voz. — Če se je to zgodilo v predstojećem slučaju, je to krivično. Vprašajte predvsem občino Radeče, koliko je dotični častnik vplačal za pristoječi mu dvovprežni voz. — Ako v resnici ni ničesar plačal — kar je skoraj neverjetno — potem naj se obrne županstvo v Radečah naravnost na deželno orožniško poveljstvo v Ljubljani s pritožbo proti takemu postopanju in s prošnjo, da se vplača odpadajoči del zneska v občinsko blagajno. Vse-

kakor pa mora biti resnica popred dognana, da se občina ne zaplete v kake neprijetnosti.

Kar se tiče vprašanja, katera občina je dolžna doplačati troške za pripravo, smo mnenja, da vsekako ona, ki je voz naročila, ne pa ona, kamor je ta namenjen. V drugem slučaju, če bo častnik naročil voz v Vaši občini, ga boste plačali pa Vi.

Kar se tiče naposled cene, Vas opozarjamo, da je najbolje, ako se že naprej vsaka občina dogovori z dotičnimi vozniki. — Če je cena pogojena, potem bo vsako oderuštvo onemogočeno.

## Protialkoholni vestnik.

„Zlata doba“. — Protialkoholno glasilo, izhaja 10 krat na leto in stane le 3 K, za dijake 2 K.

Protialkoholno gibanje med Slovenci je gotovo umestno, da prepotrebno. List ki ima plemenit namen in je izborno urejevan, zasluži obilno zanimanje in številno naročanje, saj je znano, da mora nositi njegov požrtvovalni urednik ne le veliko moralno, ampak tudi materijalno breme.

List priporočamo. Naročila z naročnino naj se naslove: Upravništvo »Zlate Dobe«, Ljubljana; Kat. tiskarna.

## Listnica upravištva.

Gosp. F. S. obč. svetn. v B. Naročnina za leti 1911 in 1912 še neplačana.

Leta 1911 poslanih 10 K smo porabili: 6 K kot naročnino za l. 1910, znesek 4 K pa kot pristopnino in članarino za leto 1911. — Plačana torej tudi ni še članarina za l. 1912. — Vpisane Vas imamo seveda še vedno kot uda „Km. županske zveze“.

# „Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani“

v hiši Zadružne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne  
vloge obre-  
stuje po

4<sup>1</sup>/<sub>4</sub> 0/0

brez  
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4<sup>3</sup>/<sub>4</sub>% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. dopoldne.

Za varnost vložnega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravilih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne  
vloge obre-  
stuje po

4<sup>1</sup>/<sub>4</sub> 0/0

brez  
odbitka